

RONNIE THOMSEN OG
GESTUR HÖVGAARD, LESANDI
Á ROSKILDE
UNIVERSITETSCENTER

Kuwait-krísin og den eftirfylgjandi Golf-krígi, skabtu endu ný amerikansk verðsherómið, nemlig general „Stormin’ Norman Schwarzkopf“, som for en kort stund blev den helt store helt í USA. Nú í 1996 har Færøerne fætt deres helt egen Stormin’ Norman.

Finn Norman Christensen (herefter FNC) har med sit forslag til reorganisering af den færøske offentlige forvaltning bragt det færøske politiske liv ud i en så voldsom storm, at den kostede landsstyrekoalitionen livet. Dermed har han også skaffet sig selv en plads i Færøernes politiske historie.

I denne artikel går vi bag om den politiske retorik og mudderkastning, der er afledt af den aktuelle politiske situation, i et forsøg på at foretage en uafhængig og kritisk analyse af forslagen til strukturændringer i den færøske forvaltning. Vi fokuserer på selve rapporten (dens dårlige og gode sider), baggrunden for dens tilblivelse, på mulige konsekvenser af strukturændringerne og på sagens politiske implikationer. Vi skitserer endvidere nogle alternative muligheder for at styrke den offentlige forvaltning på Færøerne. Dels for at imødegå vores egen kritik af rapporten, og dels for at rapportens mange udmærkede pointer ikke skal gå tabt i det politiske slagsmål, der i øjeblikket er ved at udvikle sig.

Baggrunden for strukturændringerne

Det stort anlagte strukturændringsprojekt blev officielt startet i forbindelse med landsstyrets overgang fra kollegialt styre til ministerstyre. Ifølge den officielle version, har lagmanden taget initiativ til tilkaldelse af en dansk ekspert, som den danske regering velvilligt har stillet til rådighed.

Ifølge FNC selv, lyder formuleringen af kommissoriet således:

„Færøenes Landsstyre har bedt mig om at undersøge landstyreadministrationen og komme med forslag til en ændret indretning af forvaltningen.“

Kommissoriet for dette arbejde er således så bredt udformet, at det i virkeligheden dækker alle mulige (og umulige) forslag til strukturændringer. Bredden i kommissoriet afspejles også i selve afprøvningsens talt 7 enkeltdele.

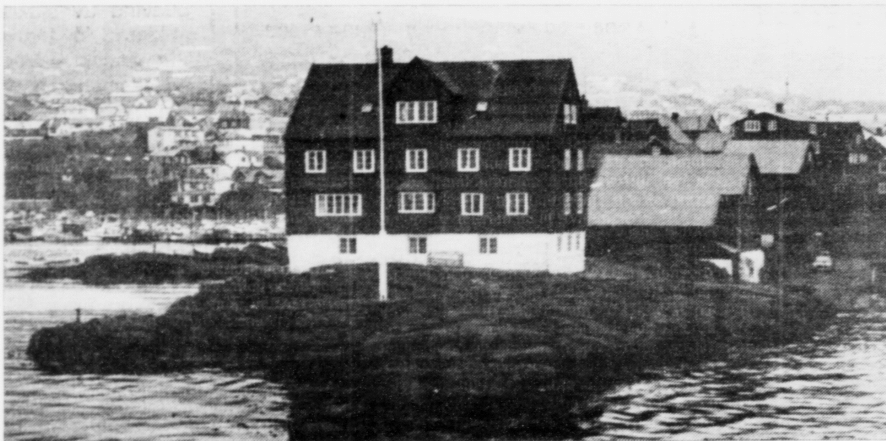
Uvist af hvilken grund har man valgt at opdele selve hovedrapporten i 3 dele (Analyse, Niðurstøður og Verktanarættlan), hvor den logiske løsning ville være én rapport. Uddybelsen af strukturforlaget, samt en række kritiske kommentarer fra medlemmer af arbejdsgrupper, findes i en anden rapport. Desuden er en række yderligere anbefalinger (personalepolitik, informationspolitik, administrativ rekurs mv.) samlet i to separate rapporter, hvor den logiske løsning ligeled-

Stormin’ Norman in action

Stormin’ Norman in action

Uppskotið hjá Finn Norman Christensen um bygnaðarbróytingarnar í Tinganesi, gjørdi fyrr í vikuni enda á samgonguni. Aðrenn hetta, høvdu umhugsaðu bygnaðarbroytingarnar elvt til miklan orðadrátt í føroysku fjølmiðlunum, har bæði núverandi og fyrrverandi almennir stjórar og politikarar høvdu viðmerkingar til uppskotini. Hóast summar av viðmerkingunum vóru ógvuliga atfinningarsamar, kunnu tær ikki roknast sum óheftar, tí allir viðmerkjarnir hava á einhvønn hátt tilknyti til tað almenna. Hetta er orsøkin til, at vit hava valt at leggja eina óhefta analysu av uppskotinum til bygnaðarbróytingarnar fram fyri tann føroyska almenningin. Greinin er drúgv, men tað hevur verið neyðugt fyri at gera eina haldgóða viðgerð av uppskotinum.

Hóast tað kann tykjast móti nútímans siðvenju at skriva eina grein á donskum máli, í einum føroyskum fjølmiðli, hava vit valt at gera tað. Orsøkin er, at vit halda tað vera rættast, at allir paratar í málinum fáa javnbjóðis atgongd til analysuna av bygnaðaruppskotinum.

Kollveltingin gjørdist ein onnur, enn roknað var við.

es ville være én rapport. Den sidste rapport består af bilagsmateriale, hvor alle offentlige institutioner på Færøerne beskrives.

Rapporten - de umiddelbare vurderinger

Hovedindtrykket af strukturændringsrapporten (herafter FNC-rapporten) er, at den fremstår særdeles uoverskuelig. Rapporten er så fragmenteret, at dette fører til en umiddelbar konklusion om, at arbejdet ikke har indeholdt nogle reelle bestræbelser på at anskueliggøre det samlede forslag, hverken for de involverede parter (politikere og embedsmænd), eller for den brede befolkning.

Rent logisk, kan der være to årsager til dette. Den ene mulighed er, at der foreligger en politisk intention om,

at bevidst tilsløre dele af hensigterne bag forslaget. Et klassisk trick blandt embedsmænd er at drukne skjulte politiske dagsordener i en strøm af facts og uvekkende oplysninger, for derved at sikre en parlamentarisk behandling der er i overensstemmelse med den skjulte politiske dagsorden.

Den anden mulighed er, at den hovedansvarlige for FNC-rapporten, ikke har formået at leve op til andres og egne forventninger/krav til projektledelsen. Dette kan skyldes dårlige forberedelser, umulige arbejdsvilkår eller at projektlederen har påtaget sig en opgave, som han ikke har været i stand til at overskue.

Sammenholder vi det endelige resultat med FNC's erklæring om en „bred offentlig debat“ om struktur-

ændringerne (Dimmalætting 9.2.96) må konklusionen også være, at det foreliggende produkt umuliggør en seriøs offentlig debat. Dertil er FNC-rapporten for usammenhængende og svært tilgængelig set i en bredere sammenhæng.

Vores arbejde med FNC-rapporten har anskueliggjort det ovennævnte problem. Det har hele tiden været nødvendigt at springe frem og tilbage mellem rapportens enkelte dele, hvis en helhedsvurdering af arbejdet i hele taget skulle være mulig. Men til trods for de mange problemer, findes dog en række metodiske ledetråde, som kan anvendes. Rapportens kernepunkter må antages at findes i analysen og konklusionerne, og vores analyse af FNC-rapporten tager derfor naturligt især

udgangspunkt i nævnte dele.

En „ikke-videnskabelig“ metode?

En logisk fremgangsmåde i arbejde med organisations- og strukturændringer er først at formulere de problemer man ønsker at løse, derefter at analysere de samme problemkomplekser, hvorefter man afslutter med at formulere X antal løsningsstrategier, samt påvise hvordan de kan implementeres.

Denne skabelon for projektarbejde kan findes som del af pensum i de fleste samfundsvidenskabelige uddannelser i Det Danske Kongerige. For os er det derfor en kilde til stor undren, at en embedsmand fra det danske forskningsministerium præsenterer en projekt-rapport af så vital betydning;

som ikke respekterer de mest grundlæggende samfundsvidenskabelige projektmetoder. Det er nemlig særdeles svært at se nogen analytisk sammenhæng mellem FNC-rapportens analyse og dens konklusioner.

Dette kan f.eks. illustreres med, at baggrunden for arbejdet med det samlede strukturændringsprojekt skitseres i indledningen til konklusionerne, hvor den i virkeligheden burde være en forudsætning for analysen. Samtidig optrykker man baggrunden for forslaget til ny struktur som afslutning til analysen, men man undlader at konkretisere sammenhængen mellem løsningsfor-slagene¹ og de problemer man mener at have påvist i analysen.

FNC præsenterer indledningsvis sin opfattelse af forskellen mellem sin arbejdsmetode og sin videnskabelige metode. Denne opfattelse er af sådan en karakter, at den fortjener at blive citeret i sin fulde længde:

„...den foretagne undersøgelse og de fremsatte forslag er udtryk for en pragmatisk arbejdsmetode, der har sigtet på at fremlægge praktiske og realistiske forslag, der passer til den færøske virkelighed i dag og i de kommende år. De undersøgelser, der foretages i rapporten og de forslag der fremlægges, skal derfor ikke betragtes som en videnskabelig undersøgelse, d.r. leder frem til et (videnskabeligt) korrekt resultat. En sådan eksercits ville efter min opfattelse være nytteløs på de foreliggende præmisser. Undersøgelsen og forslagene hviler på nogle vurderinger, som jeg har foretaget ud fra mine observationer og samtaler, og ud fra min erfaringsbaggrund.“

Citatet fortæller os ganske meget om FNC's opfattelse af videnskab og praktisk arbejde, idet han mener, at der er forskel på en såkaldt „pragmatisk arbejdsmetode“ og videnskab - da videnskabelige metoder kun leder frem til et korrekt resultat (sic!). Et videnskabssyn af denne karakter kan ikke opfattes anderledes, end at udviklingen i den samfundsvidenskabelige og videnskabssteoretiske forskning de seneste 20 år, er gået FNC ram forbi. Dette videnskabssyn forsvandt nemlig stort set fra samfundsvidenskaben efter 60'ernes og 70'ernes positivisme-kritik!

Hastværksarbejde

I stedet for „videnskabelige metodekrav“, søger man ifølge rapporten at fremlægge forslag der svarer til den „færøske virkelighed“. Det næste trin i vores analyse sigter derfor på at efterprøve denne påstand.

FNC-rapporten er forsynet med et stort bilagsmateriale, som bl.a. omfatter en beskrivelse af de fleste forvaltningsenheder under landsstyret. Med et så udførligt materiale skulle forudsætningerne for en tilbundsående analyse af den færøske offentlige forvaltning være til stede, således at strukturændringsforslagene kan svare til den omtalte „færøske virkelighed“.

Analysen begynder med at